

Z LETNIH SKUPŠČIN SVETOV „SVOBOD“ IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Sveti Svobod, prosvetna društva - podali obračun

Izmed šestnajstih je štirinajst društev v celjski občini brez lasne strehe

To je bila ena izmed glavnih ugotovitev, ki sicer ni nova, na redni letni skupščini Sveta »Svobod« in prosvetnih društev v celjski občini. Ta ugotovitev pa je temeljni vzrok, da društva na področju celjske občine niso dosegla še večjih uspehov, da spričo gostote naseljenosti nimajo večjega števila članstva

PRETESNA SUKNJA

Najbrž je naslov nekoliko čuden za razpravljanje o delu »Svobod« in prosvetnih društev v našem okraju, je pa primeren. Na vseh skupščinah občinskih svetov »Svobod« in prosvetnih društev, ki se odvijajo te dni po okraju, prevladuje ena izmed poglavitnih ugotovitev, da je v večini društev okvir dejavnosti preozek. Dejavnost teh društev je pretesna za potrebe delovnih ljudi in njih pričakovanja od teh prosvetnih organizacij. Le malo je izjem, da bi društva, ki delujejo izven važnejših kulturnih in industrijskih središč, prestopila meje dejavnosti raznih prosvetnih skupin iz preteklosti. Društva so svojo dejavnost preveč omejila. Ponekod se ukvarjajo samo s petjem, drugje zgolj z dramskimi poizkusi, drugje spet z godbami itd. Čista amatersko-umetniška dejavnost pa ni namen niti glavni cilj prosvetnih in kulturnih društev v današnjem času. Kjer so ostali le pri teh vrstah delovanja, so ostali na zastarelem nivoju prosvetnega življenja, od katerega ni ravno največ koristi. Zakaj?

Zato, ker je razvoj družbenega, predvsem pa gospodarskega življenja pri nas tako močno razgibal množice, da je nemogoče soditi taka društva, ki ne najdejo vzporedne poti, za uspešna. Ničče ne bo nikoli imel želje, da bi podcenjeval vrednosti čistega kulturnega delovanja, trdimu pa lahko, da ljudje sami danes čutijo, da je samo ta, enostransko umerjena dejavnost društev postala odločno preozka.

Na skupščinah svetov »Svobod« in prosvetnih društev so vedno znova morali ugotoviti, da je skrb za izobraževanje delovnih ljudi prešibka. To pa je področje, ki bi mu morala društva posvetiti največ pozornosti. Za to delo bo treba veliko več naporov, več iznajdljivosti, in prizadevanj, kajti veselje do petja, igranja, nastopanja itd., je v ljudeh že dokaj razgibano. Na teh področjih so oblike že ustaljene, medtem ko na najvažnejšem področju, vzgoji in izobraževanju, še nimajo kdo ve kako velikih izkušenj.

Ce pogledamo v preteklost, so bila prosvetna društva vedno steber napredka in tudi najbolj uspešno propagandno sredstvo sliherne organizacije, ki jih je ustanovljala. Taka društva so bila vodnik v časih prebujanja slovenske nacionalne zavesti, pozneje središče razvoja naprednih idej za zmago delavskega razreda. Tako vlogo morajo imeti tudi danes. Biti morajo središče vsega dogajanja in vodnik k vedno večjim uspehom v razvoju socializma pri nas.

Ne rečem, da ni pomembno, če so neke odigrali toliko in toliko iger, če so pevski zbori imeli vrsto uspešnih nastopov, če so godbe tekmovale itd. To je bilo in bo ostalo važno in pomembno. Toda ne smemo pozabiti, da razvoj danes zahteva od nas veliko več, da zahteva znanje, razgledanost in prožnost duha — te pa našim ljudem z uspehom lahko nudijo naša prosvetna društva in »Svobode«.

Kot sem že omenil, skrb in prizadevanost za izobraževanje je premajhna. Čim bolj je kje potrebna, tem manjša je. V mestih in industrijskih središčih je mnogo več pogojev za spontano izobraževanje, veliko manj na podeželju in manjših krajih. Poleg tega v oddaljenejših krajih ni potrebne sodelovanja. Na primer: Kmetijska zadruga deluje v tej smeri preko svojih kulturno prosvetnih odsekov, mladina si prizadeva zase, gasilska društva so tudi zaprtja preveč v svoj krog, prosvetni delavci ne najdejo poti do ljudi ali pa narobe. To razbija že itak slabotne sile na podeželju. Če je kje, potem je ravno v teh krajih potrebna združitve sil in tesno sodelovanje. Celje si lahko privoščiti delitev sil. Če tu deluje Komorni zbor in teži k vrhunskim uspehom, deluje tudi Ljudska univerza in to uspešno, deluje pa tudi šola za odrasle. V Celju je ljudi dovolj, tako teh, ki vodijo razne sekcije, tako onih, ki v njih sodelujejo.

Ob koncu je treba nekaj priznati. To, da so skoraj povsod sami opazili praznine v svojem delu, je že velik uspeh. Težje bo tam, kjer tega še niso ugotovili. Tam, kjer vedo, da bo treba skrb za izobraževanje povečati, da bo treba združiti vse sile, da bo treba razširiti dejavnost društev, tam so že na poti, da to storijo. In čim prej bodo storili, toliko hitreje bodo naša prosvetna društva podeseterila pomen in vlogo svojega delovanja. J. K.

in da je delovanje prosvetnih društev manjše, ko bi ga za tretje mesto v Sloveniji pričakovali.

Na skupščini so razpravljali o delu društev celjske občine v preteklem letu in ugotovili, da je bilo delo plodno v vseh društvih, nekoliko manj pa v Medlogu in Skofji vasi, ki tudi na skupščini nista poslali svojih zastopnikov. Tudi v Celju so govorili o tem, da društva izven mestnega središča še niso dosegla potrebne širine dejavnosti in da izobraževalno delo še ni razgibano. Sole za odrasle imajo doslej le v Celju in Storah. Za izobraževanje zelo dobro skrbi Ljudska univerza, ki je letos osvojila nove oblike dela s tem da je zainteresirala celotna podjetja za kolektiven vstop v Ljudsko univerzo, ter si s tem zagotovila večji krog slušateljev.

V Celju so dobro napredovale pevske in glasbene sekcije, obilo uspehov beležijo odseki srednjih šol v okviru »Svobod«, dramski odseki v Zagradu, Storah,

Trnovljah in Kopolah, zadnje čase tudi v Celju in pa obe glasbeni šoli pri »Svobodi« in društvu »France Prešeren«. Knjižnica je v občini 9, od teh dve večji, ena v Celju druga v Storah, medtem ko so druge v težavah, ker nimajo sredstev za nove knjige, krog čitateljev pa se zaradi premajhne izbire vedno bolj krči.

Sicer pa so si bili edini, da so uspehi društev in odsekov spričo težav, ki jih srečujejo, še itak zadovoljivi. V celjski občini ni nobenega društva, razen »Svobode« v Storah, ki bi imelo lastno streho, še manj: tisti prostori, v katerih gostujejo so premajhni, ali pa tudi teh ni. Pod sedanjimi pogoji obstoječi odseki se s težavo delujejo, da pa bi se društva številno razmahnila, spričo teh okolnosti ni mogoče misliti, čeprav bi bilo to potrebno.

Na skupščini so sprejeli vrsto sklepov. Poleg naloge, ki naj jo novoizvoljeni svet v pogledu prostorov resno zagrabijo, so sklenili tudi, da poživijo prizadevanje za čim širše izobraževalno delo in nudijo Ljudski univerzi vso pomoč, kulturno-umetniško delovanje pa usmerijo predvsem v kvaliteto.

V bodoče več skrbi za izobraževanje v laški občini

Na nedavni skupščini Občinskega sveta »Svobod« in prosvetnih društev v Laškem so poleg številnih uspehov ugotovili tudi vrsto slabosti. Predvsem so ugotovili, da izobraževalno delo ni bilo najboljšo, čeprav si je svet s pomočjo izobraževalne komisije zelo prizadeval. Bilo je premalo pomoči občinskega sindikalnega sveta, sindikalnih podružnic in političnih forumov, zato tudi niso uspeli ustanoviti šole za odrasle. Sklenili so, da morajo to storiti letos do jeseni.

Delo ljudskih univerz se razvija samo v Laškem, v rudniku in Rimskih Toplicah, medtem ko v šestih drugih te sekcije nimajo. Predavanj sicer niso imeli veliko, razen zadnje čase v rudniku. Sklenili so, da bodo v bodoče posvečali več skrbi izobraževanju ljudi in bodo predavatelje pošiljali tudi v tista društva, kjer nimajo sekcij Ljudske univerze. Nabavili so si ozkotračni zvočni kinoprojektor, imajo na razpolago tudi aparate za predvajanje diapozitivov, vse to pa bo vsebinsko predavanj poživilo. Izobraževalne sekcije pri društvih se bodo v bodoče povežale s kmetijskimi zadrugami in nudile pomoč njihovim kulturno prosvetnim odsekom.

V Konjicah so si nabrali lepe izkušnje

Leto dni dela občinskega sveta zveze Svobod in prosvetnih društev konjiške občine je pokazalo, da je ta organ kljub začetnim napakam dosegel precej dobrih uspehov na različnih področjih dela. Najbolj razveseljivo pri tem je dejstvo, da je bil v stalnih stikih z odborniki v društvih, člani sveta so večkrat obiskali vodstva društev, jim pomagali, svetovali in tako pomagali reševati nastajajoče probleme. Največ dela pri tem je ležalo na predsedniku, tov. Časl Stanetu, ki je poznan kot dolgoletni aktivni delavec na področju kulturno prosvetnega delovanja. Okrog vsega dela sveta pa je potrebno poudariti, da so imeli polno razumevanje tudi ostali občinski organi. To velja tako za politične organizacije kot tudi za samo občino, ki mu je dala v obliki dotacije 200.000 din, razen tega pa še posebej sto tisočakov za knjižnico. Tako je na eni strani aktivno delo članov sveta ter sodelovanje z društvi, na drugi pa materialna pomoč občine dalo dovolj močno osnovo zato, da se je delo tega tako važnega činitelja izobraževalnega in kulturno zabavnega dela v občini lahko uspešno razvijalo. Seveda so pri tem bile tudi nekatere slabe strani, ki pa na splošne uspehe niso mogli vplivati.

Velik napredek je bil lani dosežen v

Tudi šahovske sekcije so imele lepe uspehe. Najmočnejša je laška, saj šteje nad 120 aktivnih članov.

Lepo so se odrezale dramske skupine, ki so v preteklem letu uprizorile 15 raznih del. To pa navkljub težavam, ki jih imajo. Pevskih zborov je v občini sedem, ki skupaj štejejo nad 180 članov. »Svoboda« pri rudniku ima svojo godbo na pihala, ki se še vedno bori z materialnimi težavami in ne ve kdo ji bo končno le priskočil na pomoč?

Nadalje so ugotovili, da je bil denar, ko je Društvo prijateljev mladine kupilo instrumente za dva tamburaška orkestra, slabo naložen. Instrumenti ležijo v omarah neizkoriščeni. Sklenili so, da bodo eno garnituro dali »Svobodi« pri rudniku, kjer imajo pogoje za ustanovitev tamburaškega orkestra.

V poročilih in razpravi so navajali še vrsto drugih pomanjkljivosti in tudi uspehov. Med največje uspehe sodi kulturni festival, ki so ga lani z združenimi močmi organizirali ob občinskem prazniku. Imeli so tudi goste — pevce s Koroškega, drugače pa so njihovi odseki med letom sodelovali pri vseh proslavah in svečanostih v Laškem in okolici. K. T.

splošnem izobraževanju, saj je na področju občine bilo med letom nad 50 predavanj, ki jih je obiskalo več kot 3000 poslušalcev. Za letošnjo sezono pa je posebna komisija tudi že sestavila okvirni program izobraževanja, ki so ga društva že pričela izvajati. Teme predavanj in drugih oblik izobraževanja so prilagojene konkretnim prilikam, pa tudi dosežanjemu znanju poslušalcev. Da je tak način najbolj uspešen, kažejo primeri v zadnjem mesecu, kjer so nekatera predavanja bila dokaj dobro obiskana v Žalah, Stranicah itd. Podobno je tudi s knjižnicami v občini. Sicer se še vedno bori z materialnimi vprašanji, pa tudi s prostori in vodenjem kartotek, toda prav ob moralni, finančni in strokovni pomoči občinskega sveta se je tudi na tem področju večina povsod stanje popravilo.

Od ostalih dejavnosti kaže omeniti tudi vedno večje zanimanje mladine za sodelovanje pri pevskih zborih, igranjih, pri godbah itd. V Konjicah aktivno delo mladinski pevski zbor mladih združenikov, v Vitanju pa pionirski zbor. V Skomarju na Pohorju, rojstnem kraju pohorskega pesnika Jurija Vodovnika pa so ustanovili folklorni in lutkarski odsek, ki oba dobro delata ob sodelovanju mladih ljudi iz tega dela Pohorja.

Celjski godalni orkester, ki ga vodi prof. Dušan Sanein

Drobci zaključne celote

Shakespeare, Macbeth; CG ob premieri 17. I. in ponovitvi 19. I. 1957

Priredba in režija: Andrej Hrieg; Scena: Sveta Jovanovič; Glas prve večje: Marijan Dolinar; Glas druge večje: Tone Terpič; Glas tretje večje: Slavko Belak; Macbeth: Pavle Jeršin in Albin Penko; Banquo: Slavko Strnad; Macduff: Janez Eržen; Kraj Duncan: Pavle Jeršin ali Albin Penko; Malcolm: Sandi Krošič; Lady Macbethova: Mara Černetova ali Angelca Hlebecetova; Sluga: Avgust Sedelj; Lenox: Slavko Belak; Donalbain: Vlado Novak; Morilec: Tone Trpič; Seyton: Janez Skof; Zdravnik: Marijan Polinar; Dvoralec: Nada Božičeva. Sodelujejo še drugi poklicni in amaterski igralci.

zamahu, v preširokem za tako okrnjena dramo. Prostranost dogajanja in tempa sta zabrisala doslednost in razumljivost, strnjena zgoščenost pa je prikrajšala logičnost in verjetnost junakovega duševnega razvoja.

Scenograf je odlično prislikal pustoto škotske visokoravnice, ki tone v polmraku, na pol zastrta in skrivnostna; tud ostala prizorišča so povsem primerne čeprav ne presegajo scenaristove izjavljene spretnosti; zelo spretno nameščen pa je kozuhovinar blazinjak, le škoda, da v režijski koncepciji ni bil dovolj izkoriščen.

Prizori z večšimi so malo preveč zamenjarjeni. Čeprav so večje res bolj zato, da ustvarjajo vzdušje, bi le bilo potrebno, da bi bil njihov tekst bolj razumljiv, posebej v prizoru, ko napovedujejo usodo, kjer je njihova vloga skoraj tolikšna kot Duhova v Hamletu. Dvojno utelešenje naslovnih vlog nam predstavi dvojno dojetje tragedije. Pavle Jeršin in Mara Černetova sta zgradila svoji vlogi predvsem z vnanjimi izraznimi sredstvi, medtem ko sta Albin Penko in Angelca Hlebecetova poudarila notranje nagibe obeh vlog. Razumljivo je, da Shakespeareov Macbeth odgovarja notranji izraz, toda v priredbi je tudi gradnja vlog na zunanji efekti zavzela primerno mesto. Pavle Jeršin je v uglajenosti izvedel svojo vlogo in Mara Černetova se je z vsakim gibom zlivala z njim. Toda njuna igra nam ni dala čutili notranje teže obeh oseb, katero sta dala Albin Penko z gorostasno silovitostjo, ki se vda v usodo zločinca in se ugnablja v strahu, kakršnega je sposoben človek velikih dejanj in Angelca Hlebecetova z žensko doslednostjo in zavestjo namena, z močjo šibkejšega spola, katero zlozmoji dogodki telesno in duševno prav tako silovito, kolikor odločen je bil njen namen.

Prizor iz »Macbetha«

Dejansko je težko soditi o ostalih vlogah iz zlomljene perspektive, ko bi po Shakespeareu morale biti enote v enoti, a so po režijski zasnovi postale celote v drobcih. Dovolimo si torej, da omenimo samo najpomembnejše. Jeršin je v vlogi kralja močnejši kot Penko in boljši kot v svojem Macbethu. Slavko Strnad ostane precej medel, toda k vsemu je morda kriva precej še napoved več, ki se dejansko nanaša na čas angleške zgodovine po letu 1603, ko je tudi na Angleškem vladal Jakob I., škotski kralj, ki je izhajal iz Banquogovega rodu. Janez Eržen je v prizorih krvočloveka Macduffa prežen. Tu si dovolimo mimogrede pripomniti, da se ne da vse opraviti z očmi, na katere Eržen ali pozabi ali pa z njimi preveč poudarno igra. Se Janez Skof je učinkovit, čeprav ne v vodilni vlogi in njegovo sporočilo, da je kraljica mrtva, je eden majhnih, a silovitih odskih učinkov.

Macbeth na celjskih odskih deskah, druga uprizoritev v Sloveniji, je ostal občinstvu še vedno neznan. Manjka mu bistvo in manjka mu tista doslednost tragedije zločinškega slavohelepa, na kateri sloni vsa Shakespeareova zamisel in zasnova logičnega duševnega razvoja osebe, ki doseže z zločinom, kar mora z zločinom ohranjati, a je v njem tako malo zločinškega, da ga strah vodi v krvava dejanja, ki mu ne morejo pomagati. Ne samo to, da je tragedija okrnjena in tragično balado o samotnem človeku, tudi to, kar je prireditelj ohranil, je bilo nerazumljivo celo v besednem delu, ker je zaradi prevelikega tempa smisel besedi skopnel. Kdor ni poznal Macbetha že prej, ga tudi poslej ne pozna. Bert Zavodnik

Režiserju je uspelo dokazati, da mu je predstava nudila prijetno možnost: odsko dogajanje je razvil v širokem

Mladi harmonikarji so presenetili

Zanimanje za umetno igranje na harmoniki je veliko širom sveta, zato tudi ni čudno, če si ta vrsta kulturno prosvetnega udejstvovanja naše mladine utira široka pota tudi v Celju.

Tudi v Celju se goji uspešno ta vrsta glasbe. To je pokazal zelo uspešni nastop celjskih mladih harmonikarjev iz šole znanega celjskega glasbenega pedagoga tov. Oskarja Leskoviča. Sicer smo pred leti zasledili začetke te vrste glasbene dejavnosti v Celju že pod vodstvom propagatorja harmonikarske glasbe tov. Cirila Rakuša. Mladi harmonikarji so se predstavili našemu občinstvu — mnogi v že kar dovršenejši formi — preteklo nedeljo, dne 20. januarja t. l.

Prosvetno društvo iz Tezna v Novem Celju

V nedeljo so bolnikom v Novem Celju priredili prijeten kulturni spored članj delavskega prosvetnega društva iz Tezna pri Mariboru. Nastopili so: pevski zbor, tamburaški zbor in mladinska godba na pihala. Bolniki so bili nad izvajanjem vseh treh odsekov društva zelo navdušeni ter čutilo globoko zahvalnost, ko so jim s pesmijo in glasbo za nekaj ur pomagali pregnati misel na bolezen. Zato se jim topla zahvaljujejo, hkrati pa upajo, da bodo tudi druga društva posnemala tovariše iz Tezna. D. K.

v Narodnem domu v Celju. Kakor je znano, zajema Glasbena šola DFD Svoboda v Celju v svoji harmonikarski sekciji leno število navdušenih mladih ljudi v starosti od 7. do 14. leta, ki se na tem področju z velikim interesom udeležujejo, lepo razvijajo in so mnogi na nedeljskem koncertu s svojim lepim nastopom oziroma samozavestnim igranjem prijetno presenetili. Celoten spored so izvajali pred občinstvom nemoteno, nudil je prav zadovoljiv vpogled v prizadevanja šole, razvojne možnosti posameznih gojencev in metode dela in je bil tudi s tega vidika nastop celjskih mladih harmonikarjev prav zanimiv. Nastopilo je okrog 25 gojencev z različnimi domačini in tujimi deli, skladbe za harmonikarski zbor pa pa je priredil njih učitelj Leskoveček. Starši, prijatelji otrok, otroci in ostala občinstvo, ki so napolnili veliko dvorano Narodnega doma do zadnjega kotička, so sledili izvajanju nastopajočih z vidnim zanimanjem in niso štedili z javnim izražanjem svojega zadovoljstva. Tako je tudi prav!

Sodelovanje dvorane z odrom je bilo tesno, aktivno in vzpodbudno, kar se je odražalo v samozavesti nastopajočih in njih dinamčnosti.

Vsekakor bi veljalo poudariti, da bi bilo treba podobne nastope v čim ožji duševni povezavi nastopajočih z občinstvom v našem mestu še nadalje gojiti in jih prirejati. A. P.